

Everest lesy 3/2006

(25/10/06)

Z KULTURY

SÁMSKÉ POHÁDKY A POVĚSTI

O muži, který si koupil svědění

Byl jednou jeden muž a ten měl po celém těle surab a musel se pořád drbat. Přišel k němu jiný muž a viděl, že se hostitel drbe. Řekl mu: „Oj, šťastný je člověk, který se dokáže večer zabavit! Kéž bych na tom byl taky tak!“

Pak se začali bavit o tom, jak by si tu večerní zábavu mohl koupit. Muž, který se drbal, za ni chtěl soba.

„Inu, toho ti klidně dám, ale jak to udělám, aby mě také svědilo tělo?“

„Obleč si moje šaty a začne tě svědit cobydup!“ poradil mu muž, který se drbal.

Druhý muž to udělal, a další den večer ho začala svědit chodidla. Nadšeně se začal drbat a křičel: „Jé, to je legrace! Dám ti za to dva soby!“

Ale jak všichni vědí, každým dnem to bylo horší. Muž onemocněl, dlouho stonal a měl velké bolesti, protože si kvůli surabu, který si koupil, rozškrábal celé tělo až do živého masa.

G. Balke, Karasjok

Výbor ze čtyřdílné sbírky laponských (sámských) pohádek a pověstí J. K. Qvigstada vyšel v letech 1927–29 v sámštině a norštině pod názvem *Samiske eventyr og sagn I–IV* (Pohádky a pověsti Sámu I–IV). Česká verze *Pohádek a pověstí Sámu* vychází z nového norského vydání Qvigstadových spisů v jazykové úpravě B. Pollanové, který publikovalo koncem devadesátých let nakladatelství Aschehoug. Výbor si zachovává formální členění příběhů podle tří úrovní skutečnosti, které jsou často zobrazovány na šamanských bubincích: příběhy z cizího světa (boj, erotika, kontakt s ďáblem), příběhy z blízkého světa (rodina, sousedé, Čudové, šamani, zvířata, znamení smrti, střet starých a nových časů, stalové a trollové aj.) a příběhy o mrtvých (mrtvoly, štvanci). Qvigstadovy pohádky a pověsti vycházejí v uceleném českém překladu poprvé. Částečně byly publikovány např. ve sbírce pověstí a pohádek z Laponska, uspořádaných Václavem Markem pod názvem *Noidova smrt* (Triáda, Praha 2000).

Kniha vychází v těchto dnech v nakladatelství Argo v překladu Violy a Zdeňka Lyčkových.

zl, ms, říjen 2006

Just Knud Qvigstad, Laponské mýty. (O muži, který si koupil svědění, pohádky a pověsti Sámu). Výbor z díla J. K. Qvigstada v jazykové úpravě a redakci Brity Polosnové. Přeložili Viola a Zdeněk Lyčkoví. ARGO 2006.